

Utvalg:	Innovasjonsutvalget	Dato: 13.11.2024
IU-sak: 25/24		Arkivsaknr.:

Rapport om revisjon av politikk og reglement for immaterielle rettigheter ved UiB

Bakgrunn

Denne saken er en oppfølging av IU-sak 06/24 "IPR - oppnevning av arbeidsgruppe" og IU-sak 17/24 "IPR- løypemelding fra arbeidsgruppen".

UiB ønsker å sikre at forskning kommer samfunnet til gode, samtidig som forskernes, studentenes og institusjonens interesser ivaretas. Dette er viktig for å oppfylle samfunnsoppdraget om å fremme innovasjon og verdiskaping basert på forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid.

I UiBs strategi 2023-2030 heter det at for å nå strategiske ambisjoner skal man: «Arbeide for rammer og arenaer for publisering og deling som ivaretar forskernes og undervisernes behov og rettigheter.» og «Utvikle støtte til teknologioverføring, patenter, immaterielle rettigheter og gründervirksomhet gjennom samarbeid med eksterne aktører.»

Arbeidsgruppen leverte 1.oktober sin rapport «Rapport om revisjon av politikk og reglement for immaterielle rettigheter ved UiB» samt forslag til nytt reglement: «Reglement for immaterielle rettigheter og arbeidsresultater ved Universitetet i Bergen. Begge deler ligger vedlagt.

Planen er at nytt reglement skal vedtas i universitetsstyret tidlig våren 2025.

Hovedforslagene i rapporten

Rapporten omhandler revisjon av politikk og reglement for immaterielle rettigheter ved UiB. Hovedfokuset er på endringer som skal tilpasse reglementet til dagens behov for kommersialisering av forskningsresultater og åpen innovasjon.

Bakgrunnen for revisjonen er at UiBs gjeldende reglement, vedtatt i 2009, har vært lite endret siden 2010. Endringer i universitets- og høyskolesektoren, som åpen innovasjon og nye kommersialiseringsmetoder, har gjort det nødvendig å revidere reglementet. Arbeidsgruppen fikk derfor i oppdrag å identifisere utfordringer med gjeldende politikk og foreslå endringer for å forbedre håndteringen av immaterielle rettigheter, med særlig fokus på kommersialisering.

Arbeidsgruppen har kommet med følgende hovedforslag:

1. **Kommersialisering:** Universitetet ønsker at kunnskapen som blir skapt gjennom forskning og utdanning, blir tatt aktivt i bruk i samfunnet. For kommersialiseringssegmentet, kan dette fortrinnsvis skje gjennom lisensiering av teknologi eller andre arbeidsresultater, eventuelt salg eller annen avtale som tar kunnskapen i bruk. Der dette ikke er aktuelt, kan oppfinnere og UiB samarbeide om å videreutvikle en oppfinnelse gjennom et oppstartsselskap. Det foreslås å innføre klare retningslinjer for ulike kommersialiseringsmodeller.

2. **Inntektsfordeling:** Bruke bruttoinntekt som basis for fordeling av inntekter, med en trappetrinnsmodell som gir forskere større del av inntektene fra mindre prosjekter. Inntektene fra kommersialiseringsprosjekter fordeles slik:
 - Bruttoinntekter opp til 1 MNOK fordeles fullt ut til oppfinnerne.
 - Fra 1 til 10 MNOK fordeles bruttoinntektene med 1/3 til oppfinnerne, 1/3 til instituttet og 1/3 til UiB.
 - Bruttoinntekter utover 10 MNOK fordeles med 1/6 til oppfinnerne, 1/6 til fakultetet, og 1/3 til både instituttet og UiB.
3. **Eiendomsrett:** Fordeling av eierskap til arbeidsresultater følger som et utgangspunkt stillingen der resultatet oppstår. For ansatte som er knyttet til flere enheter på UiB, følger eventuelle rettigheter av oppfinnerandelene til de ansatte. I tilfeller der personer har flere arbeidsgivere, bør partene avtale hvordan rettigheter skal deles. UiB bør vurdere å inngå rammeavtaler om fordeling av immaterielle rettigheter med partnere.
4. **Terminering:** Dersom TTO ikke ønsker å utnytte et innmeldt arbeidsresultat kommersielt, skal aktuell instituttleder vurdere om instituttet likevel ønsker å gå videre med prosjektet. I tilfeller der rettigheter ikke blir overtatt, TTO ikke ønsker å gå videre med kommersialisering, eller TTO terminerer prosjektet, kan oppfinner utnytte resultatet på egen hånd, etter nærmere avtale med UiB. I slik avtale skal blant annet bruk av arbeidstid og ressurser avklares, og UiB har i alle tilfeller rett til å bruke arbeidsresultatet til videre forskning og undervisning uten vederlag.
5. **Studenter:** I forbindelse med studentprosjekter som involverer immaterielle rettigheter eller lignende arbeidsresultater som tilhører ansatte ved UiB eller institusjonen, skal avklaring av rettigheter skje gjennom avtale, gjerne gjennom standardiserte avtaler som masteravtalen. Studenter har i utgangspunktet full råderett over sine egne immaterielle verdier, og skal motta godtgjørelse på linje med ansatte der de bidrar til kommersialisering. I prosjekter der UiB er kontraktsforpliktet til å ta hånd om arbeidsresultater, er også studenter bundet av pliktene. Dette må institusjonen sikre gjennom egne avtaler.
6. **Åpen innovasjon:** Det må i hvert tilfelle vurderes om innovasjonen kan kommersialiseres, eller om den kommer bedre til nytte for samfunnet gjennom for eksempel åpen innovasjon. Regelverket må balansere hensyn til kommersiell verdi og samfunnsverdi, og UiBs forpliktelser til tredjeparter må alltid respekteres.
7. **Helhetlig forvaltning av immaterielle rettigheter:** Utarbeide en oversiktlig veileder med arbeidsprosesser og beslutningspunkter, og tydeliggjøre instituttlederens ansvar for helhetlig forvaltning av forskningsresultater.

Videre arbeid inkluderer utvikling av rammeavtaler med samarbeidspartnere som helseforetak og NORCE, samt å sikre at master- og PhD-avtaler inneholder avsnitt om immaterielle rettigheter. Rapporten legger vekt på å skape et tydelig og forståelig regelverk som bidrar til forutsigbarhet for alle involverte parter.

Intern høringsprosess

Rapporten om revisjon av politikk og reglement for immaterielle rettigheter er sendt på intern høring med frist 20.12.2024.

Fakultetene, Universitetsmuseet, Universitetsbiblioteket, Studentparlamentet og arbeidstakerorganisasjonen er bedt om å gi innspill på ordlyd og innhold i det foreslåtte reglementet. I tillegg bes det om innspill på de konkrete forslagene fra arbeidsgruppen:

- Forslag til fordelingsnøkler for inntekter fra IPR mellom forsker/forskergruppe, institutt og UiB

- Forslag til fordelingsnøkler der forskere samlet eller hver for seg har tilknytning til ulike forskningsgrupper, institutt, fakultet eller institusjoner.
- Forslag om hvordan terminering av kommersialiseringsprosjekt bør håndteres.
- Forslag til rammer for eierskap der studenter er involverte i forskningsaktiviteter.

Oppsummering

Saken legges frem til drøfting i Innovasjonsutvalget, og utvalgets medlemmer inviteres til å diskutere rapporten generelt og de konkrete forslagene som nevnes over spesielt. Formelle innspill gis gjennom enhetenes innspill eller via [nettside for internhøringen](#).